

RUOTSIN KIELI AVAA OVIA

Folktingetin tavoitteet hallitusohjelmaan vuosille 2019–2023

Suomen tulevaisuus on Pohjolassa – Suomi tarvitsee ruotsin kieltä

Suomi on aina ollut kahden kansalliskielen maa. Siksi hallituksen on kannettava vastuuta molempien kielten elinvoimaisuudesta. Myös tulevaisuudessa kansalliskielet ilmentävät kahden kieliryhmän välistä tasavertaisuutta ja toimivat perustana avoimelle ja suvaitsevalle Suomelle, joka vaalii suhteita Ahvenanmaahan, kantaa kansainvälisen vastuunsa ja toivottaa uudet asukkaat tervetulleiksi.

Suomen kaksi kansalliskieltä ovat myös syventyvän pohjoismaisen yhteistyön takaajia. Katsomme, että Suomen tulevaisuus on sidoksissa muihin Pohjoismaihin, joiden kanssa jaamme yhteisen historian, yhteiskuntanäkemyksen ja arvopohjan. Ruotsin kielen taito tarjoaa selviä etuja yhteydenpidossa Pohjoismaiden välillä ja avaa ovia työmarkkinoille. Siksi seuraavalla eduskuntakaudella tarvitaan enemmän ruotsin kieltä ja enemmän Pohjolaa!

Odotamme Suomen poliittisten puolueiden kantavan vastuunsa ja antavan tukensa esittämилlemme toimenpiteille molempien kansalliskielten elinvoiman turvaamiseksi.

Kansalliskielistrategia päivitettävä

Suomi sai ensimmäisen kansalliskielistrategiansa joulukuussa 2012. Strategia, joka on luonut erinomaisen perustan kansalliskielten vahvistamiseksi, kaipaa nyt päivittämistä ja uudistetun toimintasuunnitelman. Päivitys ja uusi toimintasuunnitelma tarvitsevat kaikkien poliittisten puolueiden vankan tuen. Toimintasuunnitelman tulee sisältää konkreettisia esityksiä toimenpiteiksi sekä keinot tavoitteiden ja esitysten käytännön toteutuksen seurantaan.

Kieli-ilmapiiriä parannettava

Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta vuodelta 2017 antaa huolestuttavan kuvan Suomen kieli-ilmapiiristä. Julkisessa keskustelussa, erityisesti sosiaalisissa medioissa, vihapuhe on lisääntynyt kohdistuen usein ruotsinkielisiin ja vähemmistöryhmiin.

Myönteisemmän ilmapiirin luominen kieliryhmien välille vaatii nyt pohjustusta. Tässä työssä tulee hallituksen kulkea kärjessä. Tulevan hallituksen tuleekin asettaa ministeritason työryhmä, jonka tehtävänä on laatia hyvien yhteiskuntasuhteiden strategia.

Kielelliset vaikutukset arvioitava

Kielelliset oikeudet tulee turvata viranomaisten uudistushankkeissa ja lainvalmistelussa. Eri esitysten kielelliset vaikutukset tulee siksi arvioida noudattaen oikeusministeriön ohjetta (46/2016), ja viranomaisten tulee valita ne vaihtoehdot, jotka parhaiten turvaavat yksilöiden kielelliset oikeudet sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä.

Meillä on lakiin perustuva oikeus käyttää suomea tai ruotsia asioidessamme kaksikielisten viranomaisten kanssa. Viranomaisten tulee oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksilön kielelliset oikeudet turvataan käytännössä. Tästä johtuen on tärkeää, että kielellisille oikeuksille ja velvollisuuksille annetaan keskeinen sija viranomaisvalmistelussa. Mikäli lainsäädäntö lisäksi sisältää erityisiä kielisäädöksiä, on viranomaisten helpompi omaksua säädökset ja soveltaa niitä toimintaansa.

Yhdenvertainen koulutus suomeksi ja ruotsiksi turvattava

Valtion tulee koulutuspolitiikan avulla varmistaa riittävä sekä suomea että ruotsia taitavan henkilökunnan saatavuus. Näin voidaan turvata hyvä palvelutaso ruotsiksi, ja samalla tukea kielellisten rakenteiden vakautta.

Valtio toteuttaa perustuslain henkeä turvatessaan yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet suomeksi ja ruotsiksi kaikilla tasoilla sekä molempien kansalliskielten säilyessä perus- ja toisen asteen opetuksessa pakollisina. Lisäksi kielenopetusta tulee uudistaa siten, että painopiste on viestinnällisissä taidoissa. Opintopaikkojen rahoitus tulee turvata, koskien sekä aloituspaikkoja että jatkokoulutusta. Kaikkien koulutusasteiden parannettu perusrahoitus on laadukkaan opetuksen edellytys.

Ruotsinkieliset julkiset turvallisuuspalvelut turvattava

Julkisten turvallisuuspalvelujen saatavuus ruotsiksi on turvattava. Avainasemassa tässä on ruotsinkielisen henkilökunnan koulutus, jotta kielelliset oikeudet voidaan turvata poliisitoimissa, hätäkeskustoiminnassa, pelastustoimissa sekä raja- ja merivartiostossa.

Sisäministeriön on turvattava julkisten turvallisuuspalvelujen saatavuus mm. järjestämällä koulutusta kaksikielisillä alueilla. Poliisihallituksella tulee olla ruotsinkielisistä asioista vastaava koordinoiva virkamies. Alueellisilla poliisiyksiköillä, joiden enemmistö- ja työkieli on ruotsi, on erityisvastuu ruotsinkielisistä palveluista. Yksiköiden oikeudellista asemaa tulee vahvistaa ja toimivaltaa selventää. On tähdellistä, että sisäministeriö vahvistaa Poliisihallituksen, Hätäkeskuslaitoksen, Pelastusopiston ja Rajavartiolaitoksen tulossopimuksissa toiminnan kielelliset suuntaviivat sekä vuosittain seuraa suuntaviivojen käytännön toteutumista.

Ruotsinkieliset hoitoketjut turvattava

Toimenpiteisiin toimivien ruotsinkielisten hoitoketjujen turvaamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa on ryhdyttävä. Tämä edellyttää pätevän ruotsinkielisen henkilökunnan kouluttamista, asiakkaan ja ruotsin kielen taitoisen henkilökunnan kohtaamisen mahdollistavia järjestelmiä sekä kuntien välisiä yhteistyörakenteita, jotka hyödyntävät osaamista ja kasvattavat palvelun väestöpohjaa.

Jokaisella asukkaalla kaksikielisessä kunnassa tai kuntayhtymän alueella on lakiin perustuva oikeus valita sosiaali- ja terveydenhuolto suomen tai ruotsin kielellä. Käytännössä palvelun saaminen ruotsin kielellä monissa kaksikielisissä kunnissa on osoittautunut vaikeaksi, mikä ilmenee mm. oikeusministeriön tutkimusraportista Kielibarometri 2004–2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhtäläinen saatavuus suomeksi ja ruotsiksi on turvattava.

Lisää kotouttamista ruotsin kielellä

Maahanmuuttajilla on oikeus kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan suomeksi tai ruotsiksi. Mikäli maahanmuuttajat haluavat oppia molemmat kansalliskielet, on myös tähän tarjottava mahdollisuus ja tukea.

Suunniteltaessa kotouttamiskoulutusta ja muita toimenpiteitä, tulee viranomaisten huomioida maahanmuuttajan valinnanmahdollisuudet, henkilökohtainen tilanne ja kielitaito, jotta kotouttaminen mahdollistuisi kielellä, joka parhaiten sopii henkilön tilanteeseen. Tämä edellyttää, että viranomaiset alusta alkaen tiedottavat oikeudesta kotoutua ruotsiksi. Ruotsin kielellä kotoutumista toivoville maahanmuuttajille tulee antaa todellinen mahdollisuus tähän.